

Силабус
навчальної дисципліни
Актуальні питання історії української літератури
2025-2026 навчальний рік

Освітня програма «Філологія»
Спеціальність 035 Філологія (українська мова і література)
Галузь знань 03 Гуманітарні науки
Рівень вищої освіти другий (магістерський) рівень вищої освіти

Викладач Ольга ХАРЛАН
Посилання на сайт <http://bdpu.org/faculties/ffsk/structure-ffsk/kaf-zar-lit/composition-kaf-zar-lit/harlan/>
Контактний телефон 095 7464790
E-mail викладача: od_kharlan@bdpu.org.ua olgakharlan09@gmail.com
Графік консультацій вівторок, 14.00-15.00

Обсяг курсу на поточний навчальний рік:

Кількість кредитів / годин	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Звітність
6 / 180	24/8	24/6	132/166	Екзамен

Семестр: весняний

Мова навчання: українська

Ключові слова: українська література, літературознавство, періодизація, літературний канон, традиції, новаторство, актуальність.

Мета та завдання курсу:

Метою викладання навчальної дисципліни «Актуальні питання історії української літератури» на другому (магістерському) рівні вищої освіти є дати студентам цілісне уявлення про основні тенденції розвитку українського письменства у їх взаємозв'язку та взаємозалежності, приділяючи увагу традиціям та новаторству, відповідності загальноєвропейським і світовим тенденціям, викликам доби, простежуючи загальнонаціональну специфіку розвитку української літератури; на прикладі творчої спадщини представників вітчизняного письменства прослідкувати змінність напрямів, жанрів і стилів, зростання естетичного потенціалу української класичної літератури, її змінність і тенденційність у контексті світової культури.

Основним завданням вивчення дисципліни є систематизація, активізація та доповнення набутих студентами знань про провідні напрями, школи сучасного літературознавства, історії української літератури як навчальної дисципліни;

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент буде **знати:**

- 1) школи, течії, напрями українського письменства;
- 2) особливості творчості основних представників української літератури в контексті світової;
- 3) основні проблеми сучасної історії української літератури;
- 4) місце українського письменства в загальноєвропейському літературному процесі.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент буде **вміти:**

- 1) висловлювати власний погляд щодо певної теоретичної та історико-літературної проблеми,
- 2) аргументувати власні судження, відстоювати їх у дискусії;
- 3) здійснювати філологічний і порівняльний аналіз художніх текстів і виявляти в них риси певного напрямку;
- 4) з'ясовувати взаємозв'язок між подіями певної епохи, світоглядом і творчістю письменника.

Компетентності та програмні результати навчання:

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач	Програмні результати навчання
--	-------------------------------

ПК. Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми в галузі лінгвістики і літературознавства в процесі професійної діяльності або навчання, що	ПРН 1. Оцінювати власну навчальну та науково-професійну діяльність, будувати і втілювати ефективну стратегію саморозвитку та професійного
---	--

<p>передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.</p> <p>ЗК 1. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.</p> <p>ЗК 2. Здатність бути критичним і самокритичним.</p> <p>ЗК 3. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.</p> <p>ЗК 4. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.</p> <p>ЗК 5. Здатність працювати в команді та автономно.</p> <p>ЗК 7. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.</p> <p>ЗК 8. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.</p> <p>ЗК 9. Здатність до адаптації в новій ситуації.</p> <p>ЗК 10. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).</p> <p>ЗК 11. Здатність проведення досліджень на належному рівні.</p> <p>ЗК 12. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).</p> <p>СК 2. Здатність осмислювати літературу як полісистему, розуміти еволюційних шлях розвитку вітчизняного і світового письменства.</p> <p>СК 5. Усвідомлення методологічного, організаційного та правового підґрунтя, необхідного для досліджень та/або інноваційних розробок у галузі філології, презентації їх результатів професійній спільноті та захисту інтелектуальної власності на результати досліджень та інновацій.</p> <p>СК 6. Здатність застосовувати поглиблені знання з обраної філологічної спеціалізації для вирішення професійних завдань.</p> <p>СК 8. Усвідомлення ролі експресивних, емоційних, логічних засобів мови для досягнення запланованого прагматичного результату.</p>	<p>вдосконалення.</p> <p>ПРН 3. Застосовувати сучасні методики і технології, зокрема інформаційні, для успішного й ефективного здійснення професійної діяльності та забезпечення якості дослідження в конкретній філологічній галузі.</p> <p>ПРН 8. Оцінювати історичні надбання та новітні досягнення літературознавства.</p> <p>ПРН 9. Характеризувати теоретичні засади (концепції, категорії, принципи, основні поняття тощо) та прикладні аспекти обраної філологічної спеціалізації.</p> <p>ПРН 11. Здійснювати науковий аналіз мовного, мовленнєвого й літературного матеріалу, інтерпретувати та структурувати його з урахуванням доцільних методологічних принципів, формулювати узагальнення на основі самостійно опрацьованих даних.</p> <p>ПРН 12. Дотримуватися правил академічної доброчесності.</p> <p>ПРН 15. Обирати оптимальні дослідницькі підходи й методи для аналізу конкретного лінгвістичного чи літературного матеріалу.</p> <p>ПРН 16. Використовувати спеціалізовані концептуальні знання з обраної філологічної галузі для розв'язання складних задач і проблем, що потребує оновлення та інтеграції знань, часто в умовах неповної/недостатньої інформації чи суперечливих вимог.</p>
---	---

Зміст курсу:

Модуль1 Дискурс сучасних концепцій історії літератури. Вивчення давньої літератури в сучасному літературознавстві

Історії літератури різних авторів. Проблеми періодизації. Проблема теорії і класифікації літературно-критичних жанрів. Напрямки сучасних наукових досліджень. Наукові школи БДПУ. Українська література пізнього Середньовіччя (друга половина XIII–XV ст.): витoki, жанри, дослідження Жанрова диференціація полемічної прози доби Бароко. Український полемічний памфлет кінця XVI – початку XVII ст.: проблема жанрової моделі та функціонування. Бароковий дискурс української поезії XVII ст. Орієнтації і пріоритети літератури низового бароко

«Козацьке бароко»: історія становлення, жанри, дослідження. Еволюція візуальної поезії в українській літературі доби Бароко

Модуль 2. Українська література XIX ст. в наукових працях. Рококо в українській літературі: європейський контекст і національна своєрідність. Вияви класицизму і сентименталізму в українській літературі кінця XVIII – початку XIX ст. Творчість Івана Котляревського у візії сучасного літературознавства. Барокові традиції в літературі українського романтизму. Жанрова специфіка української романтичної лірики. Сучасна

літературознавча рецепція феномену Тараса Шевченка. Українська класична елегія: джерела, еволюція, національна своєрідність. Український роман XIX ст.: генезис і становлення жанру

Модуль 3. Сучасні дискусії навколо модернізму. Теорія літературної творчості Івана Франка з погляду сучасності. Художній дискурс української поезії останньої третини XIX ст.: жанри, мотивно-образна структура. Художні пошуки в українській драматургії кінця XIX – початку XX ст. Сильові вияви «раннього», «середнього» і «високого» модерну у драматичних жанрах цього періоду. Імпресіонізм як явище українського літературного процесу межі XIX–XX ст. «Ліричний експеримент» у психологічній прозі цього періоду. Національний варіант експресіонізму в українському літературному процесі кінця XIX – початку XX ст. Неоромантизм в українській поезії кінця XIX – початку XX ст.: витоки, жанри, дослідження. Модерністські тенденції у поезії «Молодої Музи», їх вияви на різних рівнях художньої образності.

Модуль 4. 20-30-ті роки XX ст. як унікальне явище української культури. Романні форми в українській літературі 1920–1930-х рр. Тенденції розвитку українського інтелектуального роману XX ст. у контексті ідей екзистенціалізму. «Романтика вітаїзму» (активного романтизму) в українській прозі першої половини XX. Сильові напрями в українській поезії 1910–1920-х рр. Українська драматургія 1920–1930-х рр.: жанрові різновиди, поетика.

Модуль 5. Розвиток української літератури другої половини XXст. Соцреалізм як канон в українській літературі XX ст. Антитоталітарна проза XX ст.: представники, жанрова система, проблематика. Еволюція драматургії в українській літературі другої половини XX ст. Нью-Йоркська поетична група як оригінальний модерністичний проект в українській літературі XX ст. Еміграційна історична проза другої половини XX ст.: тематичні обрії, художня своєрідність, представники. Явище «шістдесятників». «Київська школа поезії» як модерністичний проект в українській літературі XX ст. Тенденції розвитку українського роману у другій половині XX ст.: еволюція, жанр, поетика. Естетичний феномен лірико-химерної прози другої половини XX ст.

Модуль 6. Сучасна література в науковому вивченні. Сильові напрями і течії в українській поезії кінця XX – початку XXI ст. Сучасна масова українська література: жанрове розмаїття та художня своєрідність. Постмодерний роман кінця XX – початку XXI ст.: еволюція жанру. Чорнобильська тема в українській літературі: проблема жанру, особливості поетики. Розвиток українського театру і драматургії наприкінці XX – на початку XXI ст.: представники, жанрові різновиди, поетика. Жіноча проза кінця XX – початку XXI ст. як естетичне явище

Методи навчання: практичні заняття, на яких матеріал пояснюється і обговорюється, домашні завдання; самостійна робота.

Політика курсу (особливості проведення навчальних занять): від студента очікується здатність відповідати на питання за вивченим матеріалом, обговорення дискусійних питань, виконання практичних завдань, самостійної роботи

Технічне й програмне забезпечення/обладнання, наочність: персональний комп'ютер, проектор, екран/інтерактивна дошка.

Система оцінювання та вимоги:

Оцінювання знань студентів здійснюється на основі результатів поточного та підсумкового контролів. Підсумкова оцінка є сумою балів набраних під час поточного та підсумкового контролів і вираховується за 100-бальною шкалою.

Поточний контроль здійснюється під час практичних занять. При оцінюванні на практичних заняттях враховується активна участь студентів у занятті, здатність відповідати на питання за вивченим матеріалом, обговорення дискусійних питань, виконання практичних завдань, самостійної роботи.

Підсумковий контроль відбувається у формі екзамену.

Таблиця 1. Максимальна вага поточного та підсумкового контролю у балах

Вид контролю	Максимальна вага поточного та підсумкового контролю у балах	Частина підсумкової оцінки у балах	Підсумкова оцінка
Поточний контроль			100
Практичні заняття	36	50	
Самостійна робота	14		
Підсумковий контроль			100
Екзамен	50	50	

Таблиця 2. Розподіл набраних студентом балів під час поточного контролю

Види робіт	Кількість набраних балів						
	1-12	13-24	25-30	31-35	36-40	41-45	46-50
	F	FX	E	D	C	B	A
Лекційне заняття 1	0,05	0,08	0,16	0,25	0,3	0,4	0,5
Лекційне заняття 2	0,05	0,08	0,16	0,25	0,3	0,4	0,5
Лекційне заняття 3	0,05	0,08	0,16	0,25	0,3	0,4	0,5
Лекційне заняття 4	0,05	0,08	0,16	0,25	0,3	0,4	0,5
Лекційне заняття 5	0,05	0,08	0,16	0,25	0,3	0,4	0,5
Лекційне заняття 6	0,05	0,08	0,16	0,25	0,3	0,4	0,5
Лекційне заняття 7	0,05	0,08	0,16	0,25	0,3	0,4	0,5
Лекційне заняття 8	0,05	0,08	0,16	0,25	0,3	0,4	0,5
Лекційне заняття 9	0,05	0,08	0,16	0,25	0,3	0,4	0,5
Лекційне заняття 10	0,05	0,08	0,16	0,25	0,3	0,4	0,5
Лекційне заняття 11	0,05	0,08	0,16	0,25	0,3	0,4	0,5
Лекційне заняття 12	0,05	0,08	0,16	0,25	0,3	0,4	0,5
Всього	0,6	1	2	3	4	5	6
Практичне заняття 1	0,95	1,9	2,3	2,6	3	3,3	3,6
Практичне заняття 2	0,95	1,9	2,3	2,6	3	3,3	3,6
Практичне заняття 3	0,95	1,9	2,3	2,6	3	3,3	3,6
Практичне заняття 4	0,95	1,9	2,3	2,6	3	3,3	3,6
Практичне заняття 5	0,95	1,9	2,3	2,6	3	3,3	3,6
Практичне заняття 6	0,95	1,9	2,3	2,6	3	3,3	3,6
Практичне заняття 7	0,95	1,9	2,3	2,6	3	3,3	3,6
Практичне заняття 8	0,95	1,9	2,3	2,6	3	3,3	3,6
Практичне заняття 9	0,95	1,9	2,3	2,6	3	3,3	3,6
Практичне заняття 10	0,95	1,9	2,3	2,6	3	3,3	3,6
Практичне заняття 11	0,95	1,9	2,3	2,6	3	3,3	3,6
Практичне заняття 12	0,95	1,9	2,3	2,6	3	3,3	3,6
Всього	11,4	23	28	32	36	40	44
Разом максимальна кількість набраних балів	12	24	30	35	40	45	50

Таблиця 4. Шкала оцінювання поточного та підсумкового контролю

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ЄКТС
	Для підсумкового семестрового контролю, що включає екзамен, курсову роботу, практику	Для підсумкового семестрового контролю, що включає залік	Для всіх видів підсумкового контролю
39-50	відмінно	зараховано	A (відмінно)

32-38	добре		B (добре)
26-31			C (добре)
21-25	задовільно		D (задовільно)
14-20			E (задовільно)
8-13	незадовільно	не зараховано	FX (незадовільно) з можливістю повторного складання
1-7	незадовільно		F (незадовільно) з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Підсумкова оцінка є сумою балів, набраних за весь курс навчання та під час екзамену та вираховується за національною шкалою та шкалою ЄКТС.

Таблиця 5. Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ЄКТС
	Для підсумкового семестрового контролю, що включає екзамен, курсову роботу, практику	Для підсумкового семестрового контролю, що включає залік	Для всіх видів підсумкового контролю
90-100	Відмінно	зараховано	A (відмінно)
78-89	Добре		B (добре)
65-77			C (добре)
58-64	Задовільно		D (задовільно)
50-57			E (задовільно)
35-49	Незадовільно		не зараховано
1-34	Незадовільно	F (незадовільно) з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	

Методичне забезпечення

Навчально-методичний комплекс дисципліни.
Матеріали дисципліни на платформі Moodle

Список рекомендованих джерел:

Базова

1. Історія української літератури: у 12 т. / Національна академія наук України, Інститут літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України. Т. 1. Давня література (X – перша половина XVI ст. / наук. ред. Ю. Пелешенко, М. Сулима; заг. ред. видання В. Дончика. Київ: Наукова думка, 2013. 840 с.
2. Історія української літератури: у 12 т. / Національна академія наук України, Інститут літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України. Т. 2. Давня література (друга половина XVI ст. – XVIII ст.) / наук. ред. В. Сулима, М. Сулима; заг. ред. видання В. Дончика. Київ: Наукова думка, 2014. 840 с.

3. Історія української літератури: у 12 т. / Національна академія наук України, Інститут літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України. Т. 3. Література XIX ст. (1800–1830) / наук. ред. М. Бондар, Ю. Кузнецов; заг. ред. видання В. Дончика. Київ: Наукова думка, 2016. 750 с.
4. Історія української літератури: у 12 т. / Національна академія наук України, Інститут літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України. Т. 4: Тарас Шевченко / наук. ред. М. Жулинський; заг. ред. видання В. Дончика. Київ: Наукова думка, 2014. 783 с.
5. Історія української літератури: у 12 т. / Національна академія наук України, Інститут літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України. Т. 6: Література XIX століття (1857 – 1870-ті роки) / наук. ред. М.П. Бондар. Київ: Наукова думка, 2022. 1077 с.
6. Історія української літератури: у 12 т. / Національна академія наук України, Інститут літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України. Т.7, кн. 1: Література 80–90-х років XIX ст. / наук. ред. Л. Мороз. Київ: Наукова думка. 2020. 532 с.
7. Історія української літератури: у 12 т. / Національна академія наук України, Інститут літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України. Т. 7, кн. 2: Література 80–90-х років XIX ст. / наук. ред. Л. Мороз. Київ: Наукова думка. 2021. 752 с.
8. Історія української літератури у 12 т. / Національна академія наук України, Інститут літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України. Т. 9. Література кінця XIX – початку XX століття (1890–1910-ті роки). Книга 1 / наук. ред. Н. Шумило, О. Брайко. Київ: Наукова думка. 2023. 768 с.
9. Історія української літератури у 12 т. / Національна академія наук України, Інститут літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України. Т. 9. Література кінця XIX – початку XX століття (1890–1910-ті роки). Книга 2 / наук. ред. Н. Шумило, О. Брайко. Київ: Наукова думка. 2024. 776 с.
10. Історія української літератури: у 12 т. / Національна академія наук України, Інститут літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України. Т. 12: Література після 1991 року / наук. ред. Р. Харчук. Київ: Наукова думка, 2024. 1007 с.

Допоміжна

1. Андрусів С. Модус національної ідентичності: Львівський текст 30-х років XX ст. : [монографія]. Львів : Львівський нац. ун-т імені Івана Франка, 2000. 340 с.
2. Бернадська Н.І. Український роман: теоретичні проблеми і жанрова еволюція : монографія. К. : Академвидав, 2004. 368 с.
3. Біла А. Український літературний авангард: пошуки, стилеві напрямки. Київ: Смолоскип, 2006. 463 с.
4. Білоус П.В. Історія української літератури XI–XVIII ст. : навч. Посібник. Київ.: Академія, 2009. 423 с.
5. Бовсунівська Т. Феномен українського романтизму. Частина 1: Етногенез та теогенез. Київ: ІЛ НАНУ, 1997.
6. Бовсунівська Т. Феномен українського романтизму. Частина 2: Ейдетика. Київ: КСУ, 1998.
7. Борзенко О.І. Сентиментальна «провінція» (Нова українська література на етапі становлення). Харків, 2006. 322 с.
8. Голобородько Я. Артеграунд. Український літературний істеблїшмент. Київ : Факт, 2006. 159 с.
9. Голомб Л. Новаторські тенденції в українській літературі кінця XIX – перших десятиріч XX ст. Ужгород : Гражда, 2008. 294, [1] с.
10. Гуляк А.Б. Становлення українського історичного роману. Київ : Міжнар. фінансова агенція, 1997. 294с.
11. Гундорова Т. Післячорнобильська бібліотека. Український літературний постмодерн. К. : Критика, 2005. 263 с.
12. Гундорова Т. Проявлення Слова. Дискурс раннього українського модернізму. вид. 2-ге, перероб. та доп. К. : Критика, 2009. 447 с. (Критичні студії)
13. Двадцять років: літературні дискусії, полеміки : літ.-крит. ст. / [упор. В.Г.Дончик]. К. : Дніпро, 1991. 366 с.
14. Єременко О. Літературний образ у силовому полі синкретизму (на матеріалі української прози другої половини XIX – початку XX століття). Київ : Євшан-зілля, 2008. 319 с..
15. Зборовська Н.В. Код української літератури: Проект психоісторії новітньої української літератури : монографія. Київ : Академвидав, 2006. 504 с. (Монографія).
16. Ільницький О. Український футуризм (1914-1930). Переклала з англ. Рая Тхорук. Львів: Літопис, 2003. 456 с.
17. Ісіченко Ігор, архієпископ. Історія української літератури: епоха Бароко (XVII–XVIII ст.) : навч. посібник для студ. вищих навч. закладів. Львів – Київ – Харків: Святогорець, 2011. 566, [1] с.
18. Лексикон загального та порівняльного літературознавства / [за ред. : А. Волкова (голова) та ін.]. Чернівці : Золоті литаври, 2001. 634 с.
19. Літературознавча енциклопедія : у 2 т. / авт.-уклад. Ю. Ковалів. Київ : Академія, 2007.
20. Матющенко А. Час героя. Українська драматургія першої третини XX століття. Київ : Фоліант, 2004. 124 с.

21. Мовчан Р. Український модернізм 1920-х: портрет в історичному інтер'єрі. Київ : Стилос, 2008. 541 с.
22. Наливайко Д. С. Спільність і своєрідність. Українська література в контексті європейського літературного процесу. Київ : Дніпро, 1988. 393, [2] с
23. Новиков А. Українська драматургія й театр від найдавніших часів до початку ХХ ст. : монографія . Харків : Сага, 2011. 407 с.
24. Павличко С. Український романтизм: тяглість напрямку як естетичний тупик. *Павличко С. Теорія літератури*. Київ : Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2002. С. 491–496.
25. Пелешенко Ю. Українська література пізнього Середньовіччя (друга половина XIII–XV ст.): Джерела. Система жанрів. Духовні інтенції. Київ : ПЦ «Фоліант», 2004. 422 с.
26. Поліщук Я. Міфологічний горизонт українського модернізму : монографія. вид. 2-ге, доп. і перероб. Івано-Франківськ : Лілея-НВ, 2002. 392 с.
27. Поплавська Н.М. Полемісти. Риторика. Переконавання (Українська полемічно-публіцистична проза кінця XVI – початку XVII ст.) : монографія. Тернопіль : ТНПУ, 2007. 378 с.
28. Слово. Знак. Дискурс. Антологія світової літературно-критичної думки ХХ ст. / за ред. М.Зубрицької. 2-е вид., доп. Львів : Літопис, 2002. 831 с.
29. Соловей Е. Українська філософська лірика : навч. посібник. Київ, 1999. 367 с.
30. Ткачук М.П. Наративні моделі українського письменства. Тернопіль: ТНПУ, Медобори, 2007. 464 с.
31. Фізер І. Філософія літератури. Київ: НАУКМА ; Аграр Медіа Груп, 2012. 217с.
32. Філоненко С. Концепція жінки в українській жіночій прозі 90-х років ХХ ст. : монографія. Київ –Ніжин : Аспект-Поліграф, 2006. 158 с.
33. Харчук Р. Б. Сучасна українська проза: Постмодерний період : навч. посібник. Київ : Академія, 2008. 247 с. (Альма-матер).
34. Шумило Н. Під знаком національної самобутності. Українська художня проза і літературна критика кінця XIX – поч. ХХ ст.: [монографія]. Київ : Задруга, 2003. 353с.

12. Інформаційні ресурси

1. Бібліотека БДПУ (www.bdpu.org/library)
2. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського URL: <http://www.nbuv.gov.ua>
3. Бібліотека української літератури. URL: <http://www.ukrlib.com.ua/>
4. Віртуальний підручник з української літератури : Словник літературознавчих термінів: URL: <http://eureka.ucoz.ua/blog/1-0-14>
5. Електронна бібліотека української літератури. URL: <http://www.utoronto.ca/elul/>
6. Ізборник. Історія України IX–XVIII ст. Першоджерела та інтерпретації: <http://litopys.org.ua/>
7. Український центр: освітньо-інформаційний ресурс.: <http://www.ukrcenter.com/library/default.asp>